

Utbildningsinspektion i Hallonbergskolan (F-9), Ursvikskolan (F-5) och Örskolan (F-5), förskoleklass och grundskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av utbildningsresultaten	4
Bedömning av verksamheten	6
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan den 20-21 och 25-26 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. samt övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan intervjuades rektorn, biträdande rektorer, elever, elevråd, lärare, elevvårdsteam samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och årskurserna 1–9. Under besöken fördes också spontana samtal med elever och personal. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Hallonbergskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	18
Grundskola	410
Särskola	4
Ursvikskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	22
Grundskola	75
Örskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	10
Grundskola	80

I rektorns ansvarsområde ingår de tre skolorna Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan. Skolorna bildar Hallonbergens skolenhet. Inspektionen har omfattat förskoleklass och grundskola årskurs 1–9. Det finns dessutom ett antal förskolor och fritidshem som ingår i skolenheten. Rektorn och de två biträdande rektorerna utgör skolans ledningsgrupp. Skolenheten har under ett antal år drabbats av turbulens i form av nybyggnationer och ombyggnationer.

Utbildningen vid Hallonbergskolan, som byggdes 1969 och byggdes om från grunden 1992, omfattar fritidshem, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9. Det finns även öppen fritidshemsverksamhet integrerad i skolans lokaler. Lokaler är ljusa och rymliga och arkitektritade för skolbruk. Skolan är belägen intill Hallonbergens centrum. Området består av såväl villaområden som hyreshus med varierande socioekonomisk struktur och ett stort antal boende med olika etnicitet. Skolan saknar matsal, eleverna äter därför lunch i äldreboendets matsal. Skolan är uppdelad i en tidigare del (F–5) och en senare del (6–9). Skolan har även särskilda undervisningsgrupper. Personalen på tidigare delen arbetar i två arbetslag med åldersintegrerade klasser. Skolans senare del håller på att avvecklas på grund av vikande elevantal. På skolans övervakning flyttar vuxenutbildningen in vid årsskiftet 2005/06.

Ursvikskolan startade sin verksamhet hösten 2004 i nya lokaler, anpassade för att bedriva verksamhet med förskola och skola under samma tak. Tanken är att lokalerna skall underlätta integrationen mellan verksamheterna. Skolan ligger någon kilometer utanför Hallonbergens centrum i ett villaområde. Eleverna har slöjd, hem- och konsumentkunskap samt idrott i Hallonbergskolan. Skolan har förskola, fritidshem, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5. Personalen arbetar i fem arbetslag med åldersintegrerade klasser. Skolan leds av en biträdande rektor.

Örskolan byggdes år 1967, fick en tillbyggnad år 1992 och renoverades år 2005. Då anpassades även Örskolan för att bedriva verksamhet med förskola och skola under samma tak för att underlätta integrationen mellan verksamheterna. Skolan ligger på några minuters gångavstånd från Hallonbergens centrum i ett område som består av såväl villor som höghus med varierande socioekonomisk struktur och ett stort antal boende med olika etnicitet. Skolan har förskola, fritidshem, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5. Personalen arbetar i fem arbetslag med åldersintegrerade klasser. Skolan leds av en biträdande rektor.

Denna rapport omfattar inspektion av förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan och av hur väl verksamheterna uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Sammantaget bedöms att utbildningen vid Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan övergripande är av godtagbar kvalitet. Eleverna i förskoleklassen får goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger. Vidare bedöms att skolenhetens organisation ger förutsättningar att följa och stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Åtgärder bör vidtas i syftet att skapa förutsättningar för alla elever i årskurs 5 i Örskolan att nå målen i engelska och matematik.
- Elevernas kunskapsresultat vid Hallonbergskolan måste förbättras.
- Hallonbergskolans arbete med värdegrunden måste förbättras.
- Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan bör förbättra elevernas kännedom om mål och betygskriterier för utbildningen. Vidare bör skolorna följa upp resultaten i förhållande till läroplanens mål att sträva mot och målen att uppnå.
- Ursvikskolan och Örskolan bör förbättra kvalitetsredovisningarna så att de nationella målen blir utvärderingsbara samt tydligare redovisa bedömningen av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts.
- Ansvarsfördelningen mellan rektorn och biträdande rektorer bör tydliggöras och rektors pedagogiska ledarskap bör förstärkas.
- Örskolan och Hallonbergskolan bör vidta åtgärder för att försäkra att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i musik i årskurs 5.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Hallonbergskolan saknar arbetsplan (5 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Hallonbergskolan saknar kvalitetsredovisning (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet i dess lydelse före den 15 augusti 2005).

- Vid Ursvikskolan och Örskolans utför den biträdande rektorn delar av det ledningsansvar som enligt bestämmelserna vilar på rektorn (Lpo 94, avsnitt 2.8 och 3 kap. 4 § grundskoleförordningen).
- Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp är inte fattat i enlighet med författningarnas krav (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Så långt inspektörerna kan bedöma får eleverna i förskoleklassen goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger. Förskoleklasserna har ett nära samarbete med grundskolan och fritidshemmet. Ursvikskolans och Örskolans förskoleklasser har även ett nära samarbete med respektive förskola som är lokalintegrerad i skolan. Organisationen ger förutsättningar att följa och stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Förskoleklasserna omfattas också av ett för kommunen gemensamt uppföljnings- och utvärderingssystem vars syfte är att kontinuerligt följa elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling från tidiga år för att lämpliga åtgärder vid bristande måluppfyllelse skall kunna sättas in i tid.

Tabell 1. Andelen elever (procent) som uppnått målen i de nationella proven i årskurs 5 vårterminen 2005

	Svenska/svenska som andra språk	Engelska	Matematik
Hallonbergskolan	85	82	85
Ursvikskolan	100	100	100
Örskolan	92	73	73

Hallonbergskolans resultat har försämrats jämfört med 2004 års resultat, då 89 procent nådde målen i svenska och engelska och 87 procent i matematik. I Örskolan har resultaten förbättrats i svenska från år 2004, då 84 procent nådde målen och försämrats i engelska och matematik, då 95 respektive 89 procent nådde målen. I Ursvikskolan fanns inga elever i årskurs 5 år 2004.

Inspektörerna bedömer att elevernas resultat i ämnen svenska, engelska och matematik i årskurs 5 vid Ursvikskolan är mycket goda. Resultaten i Hallonbergskolan och Örskolan bör dock förbättras.

Tabell 2. Andelen elever (procent) som uppnått målen i de nationella proven i årskurs 9 vårterminen 2005

	Svenska/svenska som andra språk	Engelska	Matematik
Hallonbergskolan	92	84	59

Jämfört med 2004 års resultat, har resultaten förbättrats i svenska, då 77 procent nådde målen och försämrats i engelska och matematik, då 100 respektive 87 procent nådde målen.

Andelen elever som uppnått målen i samtliga kursplaneämnen år 2005 är 55 procent. Resultaten har analyserats och olika typer av åtgärder har vidtagits, bland annat genom stöd från den centrala enheten för barn- och elevhälsa. Inspektörerna vill här uppmärksamma vad som anges nedan under bedömning av verksamheten. Slutbetygen i Hallonbergskolan visar att ca 59 procent av eleverna uppnådde målen i alla ämnen våren 2004. Jämfört med resultaten för övriga skolor i kommunen som i snitt ligger på ca 71 procent och med riksgenomsnittet på ca 76 procent är Hallonbergskolans resultat sämre.

Det förväntade värdet enligt SALSA¹ i fråga om andelen elever som uppnådde målen i samtliga ämnen våren 2005 är 67 procent för skolan, men det faktiska värdet uppgick endast till 47 procent. Undantas elever i så kallad förberedelseklass uppnådde 55 procent av eleverna målen i samtliga ämnen.

Det genomsnittliga meritvärdet från år 2004 för slutbetyg från årskurs 9 i Hallonbergskolan är 210, vilket vid jämförelse inom kommunen och för riksgenomsnittet är förhållandevis bra. Våren 2005 uppgick det genomsnittliga faktiska meritvärdet till 171 medan det förväntade värdet enligt SALSA för skolan var 208. Skolan har inte uppnått det förväntade värdet något år under 2000-talet med undantag för läsåret 2003/2004.

Skolan har ett antal elever utan fullständiga slutbetyg. Vårterminen 2004 fick 8,6 procent av eleverna inte betyg i något ämne i årskurs 9. En förklaring till resultaten är att skolan har många elever med stora stödbehov. Ett stort antal elever är placerade i olika former av undervisning, exempelvis särskilda undervisningsgrupper.

Kommunens kvalitetsredovisning redovisar att andelen pojkar i Hallonbergskolan som saknade betyg i ett eller flera ämnen år 2004 var 52 procent. Andelen flickor som saknade betyg är 30 procent. Hallonbergens skolenhet har inte jämfört skillnader mellan pojkars och flickors betyg.

I grundskolorna följs elevernas resultat upp i svenska, engelska och matematik i samband med ämnesproven i årskurs 5 och 9. Sammanställningar i övriga ämnen finns i stort sett inte på skolorna, förutom för betyg i årskurs 8 och 9. Kunskaperna om elevernas utveckling i de tidigare årskurserna i flera ämnen än svenska, engelska och matematik kan skolorna inte visa upp. Som ett led i att förbättra uppföljningen kommer skolan att arbeta med ett digitalt uppföljnings- och utvärderingssystem.

Sammantaget bedömer inspektörerna att elevernas kunskapsresultat måste förbättras. Hallonbergskolan måste ytterligare analysera orsakerna så att adekvata åtgärder kan vidtas.

Det är viktigt att eleverna känner till målen i de olika ämnena. Eleverna i Ursvikskolan och Örskolan berättar att de får kunskapsmålen beskrivna på papper och att lärarna berättar om vad de skall lära sig. Eleverna anger att detta dock bara gäller svenska, engelska och matematik. Elever i Hallonbergskolan ger

¹ Skolverkets Analysverktyg för Lokala Sambands Analyser; modellberäknade (förväntat) betygsvärden tas fram i en modell där hänsyn tagits till föräldrarnas utbildningsnivå, andel pojkar, andel elever födda utomlands samt andel elever födda i Sverige med båda föräldrar födda utomlands.

uttryck för att de inte känner till målen i något ämne. Inspektörerna bedömer därför att skolorna bör öka elevernas kännedom om målen för utbildningen.

I Ursvikskolan och Örskolan anger lärarna att de kan se resultat av arbetet med värdegrundsfrågorna i form av att eleverna lär sig att ta hänsyn och att visa respekt i samspel med andra. Vidare anges att eleverna har ett trevligt förhållningssätt såväl mellan varandra som mellan elev och vuxen. Inspektörerna kan konstatera att det är ett positivt klimat och det förekommer varken kränkningar eller ett hårt språkbruk. Eleverna upplever skolmiljön som trygg, vilket också bekräftas av elevernas föräldrar. Det finns gemensamma regler i skolan. Lärarna ger uttryck för ett gemensamt förhållningssätt och att ”alla barn är allas barn”. Inspektörerna bedömer att skolornas resultat av arbetet med normer och värden är gott.

I Hallonbergskolan anger såväl föräldrar som elever att de inte är trygga i skolan. Lärarna framställs som att de har olika hög toleransnivå och saknar gemensamt förhållningssätt. Ordningsregler finns, men följs inte. I intervjuer med elever och föräldrar framkommer att det finns elever som blivit kränkta. Det har inträffat incidenter som innebär att arbetsmiljön för en del elever upplevs som otrygg. Inspektörerna bedömer att Hallonbergskolan bör vidta åtgärder så att alla elever kan känna sig trygga i skolan.

Lärarna i samtliga skolor anger att eleverna har förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Det görs dock ingen systematisk uppföljning av elevernas utveckling i förhållande till läroplanens mål kring kunskaper, exempelvis när det gäller elevernas förmåga att arbeta utforskande, att självständigt formulera synpunkter, att inta ett kritiskt förhållningssätt, att lyssna, diskutera och argumentera m.m. Inspektörerna bedömer därför att skolorna bör följa upp resultaten i förhållande till läroplanens mål att sträva mot och målen att uppnå.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Eleverna i såväl Hallonbergskolan som Ursvikskolan och Örskolan har möjlighet till inflytande över verksamheten via klassråd och elevråd. I Ursvikskolan och Örskolan deltar alltid respektive biträdande rektor. Eleverna är medvetna om hur man tar upp frågor, argumenterar och lyssnar på andras argument. Elevernas inflytande över undervisningen varierar beroende på lärarna. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med elevernas inflytande och delaktighet i stort är gott, men att elevernas inflytande på undervisningen kan förbättras på sina håll. Skolan bör här beakta vad som ovan anges i fråga om elevernas kännedom om målen.

Exempel på former för föräldrarnas delaktighet är föräldramöten och informationsmöten. Föräldrarna informeras också om verksamheten via exempelvis veckobrev och kontaktböcker. Samtliga skolor har föräldraråd. Lärarna på Ursvikskolan uppger att de har daglig kontakt med föräldrarna i samband med hämtning och lämning av barnen. I Hallonbergskolan och Örskolan uppger rektorn och biträdande rektor att det är svårt att engagera elevernas föräldrar. I Ursviksskolan uppger däremot föräldrarna att det finns ett stort föräldraengagemang. Föräldrarna har bland annat bidragit till det nya skolbygget. Inspektörerna bedömer att skolorna har goda former för samverkan med elevernas föräldrar.

Skolorna arbetar med värdegrundsfrågorna med hjälp av olika modeller exempelvis med Charlie² och med Friends³. Samtliga skolor har kamratstödjare som är valda av sina kamrater. Eleverna i Ursvikskolan och Örskolan känner till skolans rutiner för att motverka mobbning och berättar att skolorna omgående vidtar åtgärder. Eleverna på Ursvikskolan och Örskolan framhöll att lärarna alltid agerar kraftfullt och snabbt när något händer vilket också bekräftades av föräldrar. I elevintervjuerna och föräldraintervjuerna framkommer dock att enstaka fall av våld och kränkande behandling förekommit i Hallonbergskolan och att varken lärare eller rektor i Hallonbergskolan agerat kraftfullt och snabbt. Inspektörerna bedömer därför att Hallonbergskolan måste vidta åtgärder för att motverka alla tendenser till våld och kränkande behandling samt säkerställa rutiner för att upptäcka om elever blir utsatta för våld eller kränkande behandling. Vidare bör skolornas handlingsplan mot kränkande behandling utvecklas, så att den omfattar alla former av kränkande behandling och även vuxens kränkning av elev.

Organisation, arbetssätt i undervisningen samt individanpassning och stöd

Enligt skollagen är förskoleklassen en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Målen avser vad verksamheten skall sträva mot och vad eleverna skall ha uppnått. Samtidigt är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i förskoleklassen och att förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen skall vara ett möte mellan och en integrering av de olika kulturerna i förskolan och skolan.

I Hallonbergens skolenhet arbetar lärarna i arbetslag där förskollärare, fritidspedagoger och grundskollärare ingår. Skolornas vision är att få samsyn i barns lärande. Enligt läroplanen skall samarbetet mellan förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan utgå från nationella mål och riktlinjer och leda till ett sammanhållet utbildningssystem med en gemensam syn på barn, kunskap, utveckling och lärande. Vid inspektionen i Hallonbergens skolenhet framkom att samarbetet mellan fritidshemmet, förskoleklassen och grundskolan är av god kvalitet. Enligt lärarna har förskolans arbetssätt med lek och lustfyllt lärande kommit in även i skolan. Även samarbetet mellan förskolorna och skolan i Ursvikskolan och Örskolan är av god kvalitet, vilket till stor del beror på

² Syftet med projektet är att stärka elevernas självförtroende, öka deras förmåga att ta ställning och stå för sin åsikt samt att respektera andra och andras åsikter.

³ En modell som skapats av stiftelsen Friends, som verkar ute i landets skolor och arbetar förebyggande mot mobbning och kränkande behandling.

de möjligheter som uppstår när verksamheterna är lokalintegrerade. Lärarna anger dock att det saknas förutsättningar för personal från de olika verksamheterna att föra gemensamma pedagogiska diskussioner.

Observationer av undervisningen i skolorna visar att undervisningen präglades av såväl förmedling av kunskaper som en vilja att främja lärande. I såväl Ursvikskolan som Örskolan såg inspektörerna prov på arbetssätt som främjar elevernas nyfikenhet och lust att lära. I Örskolan arbetar lärarna i arbetslagen målmedvetet med läsning och skrivning. Exempelvis med hjälp av läsgrupper, ett nära samarbete med biblioteket samt vad gäller skrivning genom meningsfullt skrivande i dagböcker, med brevvänner och i novelltävlingar. Lärarna anger att de kan se att resultat i de nationella proven har förbättrats, att intresset för att läsa och skriva har ökat och att eleverna har tilltro till sin egen förmåga. Örskolan har regelbundna promenader som en del av skolans val. I såväl Ursviksskolan som Örskolan anger eleverna att de har möjlighet att välja arbetsformer och redovisa sina arbeten på olika sätt. I Ursviksskolan har eleverna flexibel rast och kan på så sätt påverka sin skoldag.

I Hallonbergskolan erbjuds eleverna internationella kontakter av olika slag, syftet är att skapa möten mellan den egna skolans elever och elever från andra delar av världen. Eleverna upplever det internationella inslagen som lustfyllda och spännande. Hallonbergskolan är byggd så att den tidigare och senare delen har sina avgränsade delar i skolan utan naturlig kommunikation mellan sig. Inspektörerna såg prov på arbetssätt som främjar elevernas nyfikenhet och lust att lära. Det finns dock variation inom skolan då det gäller arbetssätt och arbetsformer. Variation mellan såväl arbetslag som arbetar med de tidigare åren som mellan arbetslagen mellan tidigare och senare åren. Exempel på detta, enligt eleverna, är att lärarna har olika regler och graden av elevinflytande och delaktighet är olika. Eleverna anger att de i olika stor utsträckning har möjlighet att välja arbetssätt och arbetsformer. Inspektörerna kunde också konstatera att kunskapssynen och synen på lärande är olika hos olika lärare och att det finns en risk för att det skapas små skolor i skolan. För att få en sammanhållen skola och samsyn är det betydelsefullt att föra gemensamma diskussioner i skolan om kunskapssyn och syn på lärande. Det framkom i intervjuer med lärarna från den senare delen att de känner uppgivenhet på grund av avvecklingen av Hallonbergskolans senare del, vilket har inneburit vissa svårigheter för ett långsiktigt kvalitetsarbete. Inspektörerna bedömer att det finns varierade arbetssätt och arbetsformer, och att graden av inflytande och delaktighet varierar. Undervisningen organiseras på olika sätt och lärarna väljer metoder och arbetssätt utifrån egna önskemål och traditioner, beroende på vilken kunskapssyn och vilken syn på lärande den enskilda läraren representerar.

Skolorna har ett systematiskt arbete för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Det finns tester och andra rutiner som hjälp i detta arbete. Stödet och dess utformning beslutas av respektive rektor/biträdande rektor och ges av skolans lärare. Det finns ett samarbete med den centrala elevhälsan, dit man vänder sig om skolans egna stödresurser inte bedöms räcka till.

På Hallonbergskolan finns särskilda undervisningsgrupper, så kallade samundervisningsgrupper. Eleverna har, på grund av sina olika förutsättningar, behov av både stimulans och ro. I en av grupperna finns även elever mottagna i särskolan. Dessa arbetar efter särskolans kursplaner. Alla beslut, diagnoser och

åtgärdsprogram för dessa elever finns hos elevhälsan. Eleverna hör till andra klasser, men det framgår i intervjuer med elever och lärare att en del av eleverna aldrig eller mycket sällan deltar i respektive klassers aktiviteter. Inspektörerna har på begäran tagit del av ett ”beslut” om placering i särskild undervisningsgrupp. Det framgår inte tydligt att beslutet avser en placering av elev i särskild undervisningsgrupp. Bland annat saknas också hänvisning om hur beslutet kan överklagas, en så kallad fullföljdshänvisning. Inspektörerna bedömer att dessa brister inte är godtagbara.

För elever som riskerar att inte uppnå målen skall ett åtgärdsprogram upprättas. Detta görs i Ursvikskolan och Örskolan. I Hallonbergskolan anger lärarna att det tar alldeles för lång tid innan åtgärdsprogrammen följs upp. Det framkom vidare att det inte finns rutiner för uppföljning av åtgärdsprogrammen, exempelvis vad som skall följas upp, av vem och när. Rektorn anger att skolan vidtagit vissa åtgärder för att förbättra rutinerna för åtgärdsprogrammen. Inspektörerna bedömer dock att Hallonbergskolan ytterligare bör förbättra arbetet med åtgärdsprogrammen.

Inspektörerna konstaterar i det föregående avsnittet att elevernas kunskapsresultat måste förbättras. Hallonbergskolan har ett varierat arbetssätt men arbetet utgår från den enskilde lärarens kunskapssyn och traditioner. Skolan har inte analyserat skolans svaga resultat utifrån om stödarbetet och individuell anpassning faktiskt ger eleven ökande möjligheter att nå målen. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolorna måste analysera arbetssätten och stödsatserna och vidta åtgärder för att kunna tillgodose berörda elevers behov.

Utvärdering och uppföljning av lärandet samt bedömning och betygssättning

Inspektörerna bedömer att i Hallonbergskolan, Ursvikskolan och Örskolan följs elevernas kunskapsresultat upp, analyseras och utvärderas på olika sätt i olika arbetslag. Skolorna har utarbetat olika metoder för att följa upp och dokumentera elevernas kunskapsmässiga utveckling. Exempel på detta är elevernas egna mappar, individuella utvecklingsplaner och portfolio⁴. Brist på tydliga mål för olika ämnen försvårar dock lärarnas utvärdering. Skolorna har viss förväntan på att det för kommunen gemensamma digitala uppföljnings- och utvärderingssystemet för att följa elevernas kunskapsutveckling skall vara hjälp i arbetet med att kontinuerligt följa elevens kunskapsutveckling.

I intervjuerna med lärarna i Hallonbergskolans senare del framkom önskemål om bättre samverkan i den egna skolan då det gäller bedömningsgrunder inför betygssättningen av elever. Eleverna anger i intervjuerna att de inte känner till betygskriterierna. Lärarna bör förvissa sig om att eleverna har god kännedom om betygskriterierna i respektive ämne.

Kvalitetsarbete

I samband med inspektionen har skolorna redovisat till Skolverket anledningen till uteblivna arbetsplaner för året 2004/05. Anledningen uppges vara att skolenheten för tredje året haft stora strukturella förändringar i organisationen. Ursvikskolan och Örskolan har trots detta inkommit med arbetsplaner. Hallonbergskolan har inte gjort någon arbetsplan för läsåret 2004/05, vilket inte är

⁴ Portfolio är ett arbetssätt som bygger på att barns lärande sätts i centrum.

förenligt med författningarnas krav. Skolan saknar kvalitetsredovisning för 2004, vilket inte heller är förenligt med författningarnas krav.

Ursvikskolan och Örskolans kvalitetsredovisningar bedöms till stora delar bra men bör förbättras i vissa avseenden. I skolornas kvalitetsredovisning beskrivs delvis mål och riktlinjer, aktiviteter för att nå målen, resultat samt åtgärder vid bristande måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningarna bör dock förbättras så att de nationella målen blir utvärderingsbara samt ha en tydligare redovisad bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts. Kvalitetsredovisningen skall vara ett levande dokument i skolans eget kvalitetsutvecklingsarbete samt användas av politiker, förvaltningsledning och skollledning som grund för diskussion om utveckling och förbättring av verksamheten. Inspektörernas intryck är att arbetet med kvalitetsredovisningen främst vilar på rektorn, men att såväl lärare som elever och föräldrar har möjlighet att vara delaktiga. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra såväl arbetet med som innehållet i kvalitetsredovisningarna enligt ovan.

Skolans ledning

Det skall enligt författningarna finnas en rektor för ledningen av utbildningen och rektorn skall vara förtrogen med det dagliga arbetet i skolan samt ta det övergripande ansvaret för verksamheten.

Skolans ledningsgrupp utgörs av en rektor och två biträdande rektorer. Rektorn ansvarar för såväl Hallonbergskolan som Ursvikskolan och Örskolan. På Ursvikskolan och Örskolan finns biträdande rektorer, som upplevs av lärarna vara pedagogiska ledare i sina respektive skolor. Såväl rektorn som biträdande rektorer har pedagogisk utbildning och erfarenhet av tidigare tjänstgöringar som rektorer. Rektorn är känd av lärare, elever och föräldrar i Hallonbergskolan, dock inte av elever och föräldrar i Ursvikskolan och Örskolan. Inspektionen visar genom intervjuade personer att det är de biträdande rektorerna som driver pedagogiska utvecklingsfrågor i sina respektive skolor samt att rektorn endast till viss del är förtrogen med verksamheterna i Ursvikskolan och Örskolan.

De biträdande rektorerna ansvarar också för elevvårdskonferensen. Enligt grundskoleförordningen skall rektor delta som ledamot i elevvårdskonferensen och denna uppgift kan inte delegeras till någon annan. Även justitieombudsmannen (JO) har uttalat att det formellt sett inte är tillåtet att delegera till annan än rektorn att delta i elevvårdskonferensen. Vidare har JO uttryckt att ”rektorn inte bör utebli i sådan omfattning att man i praktiken kringgår förbudet att sätta någon annan i sitt ställe”.

Inspektörerna bedömer att rektorn inte tar det ansvar för Ursvikskolan och Örskolan som vilar på honom enligt författningarna. De biträdande rektorerna har i praktiken den rollen, vilket inte är förenligt med författningarnas krav.

I Hallonbergskolan upplever inte lärarna att rektorn är en pedagogisk ledare. Lärarna önskar stöd i såväl diskussioner om värdegrunden som kunskapssyn och betygssdiskussioner. Rektorn uppger att tiden upptas av många möten med till exempel förvaltningen och att det bland annat är detta som är anledningen till brist på pedagogisk ledning och förtrogenhet med verksamheten.

Inspektörerna bedömer sammantaget att skolenhetens ledning som helhet fungerar tillfredsställande genom att de biträdande rektorerna tar ett stort ansvar för sina skolor, men mot bakgrund av ovanstående och med utgångspunkt i de

förbättringsbehov som påtalas i denna rapport måste rektorn i enlighet med läroplanen och annan författning ta ansvar för hela skolenhetens verksamhet bland annat beträffande graden av måluppfyllelse, kunskapssynen, elevernas rätt till stöd och kvalitetsarbetet.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Hallonbergskolan och Örskolan har många elever som har behov av undervisning i svenska som andraspråk och skolorna har identifierat vilka elever det gäller. Det är dock många av dessa som inte deltar i denna undervisning. Det finns utbildade lärare i svenska som andraspråk. Inspektörernas uppfattning är att skolorna inte gör tydlig skillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk för elever och föräldrar. Därför är det ibland svårt att motivera elever och föräldrar att eleven skall läsa svenska som andraspråk i stället för svenska. Svenska som andraspråk erbjuds de elever som har behov av undervisning i svenska som andraspråk. Föräldrarna ges dock möjlighet att tacka nej. Skolan brukar då begära att föräldrarna tackar nej skriftligt.

Svenska som andraspråk är ett ämne med en egen kursplan som ska viktas likvärdigt med alla andra ämnen. Detta kan till exempel få konsekvenser när meritvärden räknas ut. Enligt inspektörerna ska inte ämnet användas som stödåtgärd. Ämnet kan inte heller läsas parallellt med svenska men kan integreras i såväl svenska som andra ämnen. Inspektörerna vill också uppmärksamma att det är rektor som bedömer behovet av undervisning i svenska som andraspråk och som ska besluta om sådan ska ges eller inte.

Örskolan och Hallonbergskolan har ingen lärare med inriktning i musik. Utifrån den kompetens som finns inom rektorsområdet bör rektorn se över möjligheten till samverkan så att skolorna kan säkerställa att alla elever kan nå målen i musik i årskurs 5.

Datum

Ort

2006-02-10

Stockholm

Bellita Torén

Gunilla Arvidson